

Ons pedagogisch handelen peutergroep De Notedop

Op de website van KION zie je onder *Zo werken wij* hoe we in ons beleid vorm hebben gegeven aan de pedagogische doelen en onze pedagogische uitgangspunten.

In dit document staat hoe we de pedagogische uitgangspunten bij onze locatie praktisch uitwerken. Als we eventueel iets extra's doen of anders werken dan in het algemene beleid beschreven staat, dan vind je dat hier ook in terug.

Samen met de praktische informatie geeft dit document de informatie die specifiek is voor deze locatie.

April 2019

We bieden VVE

Om ervoor te zorgen dat we spelenderwijs de ontwikkeling van uw kind zo goed mogelijk stimuleren, bieden we op onze locatie Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Hiervoor maken we gebruik van het VVE-programma Uk & Puk waarin verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod komen. Telkens staat een ander thema dat de kinderen aanspreekt centraal. Ieder thema wordt uitgewerkt in uitdagende, speelse activiteiten waarin aan verschillende ontwikkelingsdoelen wordt gewerkt. De doelen liggen op het gebied van spraak- en taalontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling, motorische en zintuigelijke ontwikkeling en rekenprikkels om de ontluikende rekenvaardigheid te stimuleren.

We stimuleren de spraak-taalontwikkeling door te verwoorden wat de kinderen doen en ervaren en door kinderen te stimuleren om zelf woorden te gebruiken. De vragen die we kinderen stellen sluiten aan bij het niveau van het kind. Kinderen die nog niet goed kunnen praten, stellen we eenvoudige vragen zoals "Waar is Puk? Wijs eens aan?", de meer taalvaardige peuters krijgen moeilijkere vragen zoals "Wat ga je doen?", "Zijn deze hetzelfde?", "Wat gebeurde er?" Kinderen krijgen de tijd om te reageren. Ook het samen zingen van liedjes en voorlezen horen bij ons rijke taalaanbod.

Bij iedere activiteit worden in principe doelwoorden aangeboden. We passen ons hierbij aan, aan het niveau van het kind. Kinderen die nog weinig Nederlands spreken, leren eerst de woorden die naar voorwerpen, personen of handelingen verwijzen die belangrijk voor hen zijn. Hoe ouder het kind, hoe meer de doelwoorden verwijzen naar de buitenwereld en hoe abstracter ze kunnen zijn.

We bieden de woorden aan in een betekenisvolle context: woorden krijgen voor een kind pas betekenis door de concrete voorwerpen die worden gebruikt en de activiteit die wordt gedaan. Een echte appel levert een kind veel meer informatie op dan een foto van een appel. Tijdens een thema worden doelwoorden vaak herhaald en geoefend.

De sociaal-emotionele ontwikkeling betreft het leren omgaan met jezelf en met anderen. Op de peutergroep ligt de basis hiervoor in de relatie tussen het kind en pedagogisch medewerker. Als een kind ervaart dat hij kan rekenen op haar steun en zich veilig voelt, durft hij zichzelf en anderen te leren kennen. Daarnaast begeleiden we kinderen in het omgaan met anderen. We geven het goede voorbeeld en helpen kinderen om rekening te houden met elkaar. Zie ook de uitgangspunten 'We bieden emotionele veiligheid, betrokkenheid en warmte' en 'We bevorderen positieve contacten tussen kinderen'.

De sensomotorische ontwikkeling gaat over de ontwikkeling van de zintuigen en de motoriek. Door te doen en tegelijk waar te nemen, leert de kind de wereld om zich heen kennen. We bieden activiteiten aan die een beroep doen op het zien, horen, tasten, proeven en ruiken. Ook grofmotorisch spel is onderdeel van ons dagelijkse aanbod. Zo gaan we iedere dag naar buiten. Hiernaast heeft ieder thema een beweegactiviteit, gericht op het strekken van de spieren, op het oefenen van de grote motoriek en lichaamsbalans. Ook de fijne motoriek (de arm-hand functie zoals reiken, grijpen, loslaten en manipuleren) komt in ons aanbod volop aan de orde.

We besteden ook aandacht aan rekenprikkels. Het gaat er hierbij om dat kinderen ervaringen opdoen die de basis leggen voor de latere rekenontwikkeling, zoals meten (passen de schoenen? Past het dikke boek in de kleine tas?) en het benoemen van eigenschappen zoals groot en klein, zwaar en licht, vol en leeg. Ook ruimtelijke oriëntatie hoort tot rekenprikkels. Ruimtelijke oriëntatie begint bij het lichaamsbesef van het kind. Dit

komt bijvoorbeeld aan bod tijdens de verzorging van de kinderen of bij het aan- en uitdoen van de jas. Daarnaast verkennen we met de kinderen de groepsruimte. We praten met de kinderen over waar de spullen staan (in de kast of op de kast) of waar ze terecht komen (in of naast de prullenbak). Ten derde maken de kinderen bij ons kennis met tellen.

Bij de activiteiten die bij het VVE-programma horen, speelt de interactie tussen pedagogisch medewerker en kind en tussen de kinderen onderling een grote rol. Kinderen en pedagogisch medewerker hebben beide een actieve inbreng bij de activiteiten. Door prikkelende vragen te stellen in een uitdagende omgeving en hierbij steeds in te spelen op de inbreng van de kinderen en aan te sluiten bij hun niveau en interesse, brengen we de kinderen steeds een stapje verder in hun ontwikkeling. Kinderen kunnen ook elkaar prikkelen in hun ontwikkeling. Daarom geven we kinderen ook tijdens de activiteiten de ruimte om op elkaar te reageren en met elkaar samen te spelen.

De meeste activiteiten doen we met kleine groepjes kinderen, zodat we de activiteit kunnen aanpassen aan het ontwikkelingsniveau van de kinderen en kunnen inspelen op hun reacties. Bovendien hebben kinderen in een kleine groep meer gelegenheid om zich te uiten en meer onderling contact. Om ervoor te zorgen dat alle kinderen mee kunnen doen, doen we een activiteit herhaaldelijk, met telkens een ander groepje kinderen. Een activiteit duurt zo lang als de kinderen het leuk vinden om te doen.

De doelen waaraan gewerkt wordt bij een activiteit hangen ook af van de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van een kind. Bij de jongere kinderen ligt de nadruk op het doen en ervaren, bij de oudere kinderen en kinderen die al meer taal begrijpen en kunnen praten, worden de activiteiten al wat taliger aangeboden.

Ook buiten de activiteiten om wordt er gewerkt met het thema en de doelen die daarbij horen. De groepsruimte is overzichtelijk ingericht in hoeken, waardoor kinderen ongestoord alleen of in kleine groepjes kunnen spelen. Bij de inrichting gebruiken we aantrekkelijke materialen die bij het thema horen. Hierdoor komen kinderen tijdens hun spel op een vanzelfsprekende manier met het thema in aanraking. Pedagogisch medewerkers begeleiden het spel van de kinderen en bieden bewust bepaalde materialen aan, waardoor ze ook tijdens vrij spel gericht aan de doelen werken.

Om de ontwikkeling te stimuleren, creëren en grijpen we kansen. Bij kansen creëren bieden we doelbewust een activiteit aan. Bij kansen grijpen, maken we van een gewone, dagelijkse situaties een leersituatie. Hoe jonger een kind, hoe meer het leren in het hier-en-nu plaatsvindt. Het woord 'regen' krijgt pas betekenis als het buiten regent en als het kind de regen kan zien, voelen en horen. Om inhoud en betekenis te geven aan de activiteiten en te werken aan de ontwikkelingsdoelen die bij ieder thema zijn opgesteld, benutten we zoveel mogelijk de dagelijkse situaties. Hoe jonger het kind of hoe lager het ontwikkelingsniveau van een kind, hoe dichter de pedagogisch medewerker bij de concrete situatie blijft. Thematisch werken met kinderen met een laag ontwikkelingsniveau betekent vooral inspelen op situaties dicht bij het thema, kansen grijpen dus. Hoe verder de kinderen in hun ontwikkeling zijn, hoe meer we de activiteit kunnen uitbreiden naar talig spel, waarbij fantasie en voorstellingsvermogen een grotere rol gaan spelen. Dan kunnen we met behulp van taal en spel een situatie creëren die kinderen herkennen en die voor hen betekenis heeft.

Voorbeelden

- Voorbeelden van thema's: Wat heb jij aan vandaag (over kleding), Eet smakelijk (over eten), Oef wat warm (over warm en koud).
- Voorbeeld van een activiteit met verschillende ontwikkelingsdoelen: Het thema Wat heb jij aan vandaag bevat een activiteit waarbij de kinderen, voordat ze naar buiten gaan, hun schoenen bij elkaar zoeken (één, twee schoenen; rekenprikkel), en aantrekken (motorische ontwikkeling). De kinderen kijken naar de schoenen, herkennen hun eigen schoenen en proberen deze zoveel mogelijk zelf aan te trekken, waarbij zij elkaar helpen (sociaal-emotionele ontwikkeling). Daarna lopen, springen en stampen de kinderen op hun schoenen (motorische ontwikkeling). Tijdens de activiteiten vertellen de peuters wat ze gedaan hebben (taalontwikkeling), waardoor ze spelenderwijs een aantal woorden leren kennen.
- Voorbeeld differentiëren tussen leeftijden en niveaus: In het thema Dit ben ik! (over het lichaam, het gezicht en de zintuigen) kijken de kinderen om de beurt in de spiegel. Wat zien ze? De peuters kijken naar hun spiegelbeeld terwijl de pedagogisch medewerker bij de niet taalvaardige kinderen verwoordt wat ze zien. Sommige peuters kunnen aanwijzen wat ze zien. De meer taalvaardige peuters kunnen met behulp van de pedagogisch medewerker zelf vertellen wat ze in de spiegel zien.
- Onze groepsruimte(s) hebben we ingericht met de volgende hoeken: huishoek, bouwhoek, autohoek, knutselhoek, voorleeshoek, ontdekbak, themahoek.
- Puk gaat met de kinderen mee als er gespeeld wordt in de kleine groep. Ook speelt Puk met de kinderen mee in de huishoek.
- Voorbeeld aanpassen van de inrichting aan het thema: Bij het thema Hatsjoe! (over ziek zijn, voor elkaar zorgen, naar de dokter gaan en weer gezond worden) mogen kinderen spelen met dokterspulletjes zoals pleisters, verband, lege pillendoosjes, een wit schort etc. Door bij het thema Knuffels (over zachte materialen en het slaapritueel) veel zachte dingen in de groepsruimte te leggen, leren de kinderen de betekenis van het woord 'zacht' te begrijpen door aan de materialen te voelen, ermee te spelen en ze te benoemen. Ook worden de materialen in de ontdekbak per thema aangepast, bijvoorbeeld blaadjes, dennenappels en takjes in de herfst.
- Voorbeeld kansen grijpen: De concrete situatie (bijvoorbeeld het regent buiten) is het vertrekpunt waaraan de pedagogisch medewerker een speelse activiteit toevoegt als het kind daaraan toe is (bijvoorbeeld het nadoen van het geluid van de vallende geluidsdruppels).

We bieden emotionele veiligheid, betrokkenheid en warmte

We creëren een open, warme sfeer waarin kinderen zich op hun gemak voelen. We zijn geïnteresseerd in wat je kind bezig houdt en kunnen genieten van de mijlpalen die we bij je kind zien. We gaan uit van positieve aandacht, waardering en stimulans. Op z'n tijd hoort daar natuurlijk ook hulp, bescherming en steun bij.

Voorbeelden

- Elk kind heeft recht om te zijn zoals het is en heeft zijn eigen eigenaardigheden, die worden gerespecteerd. We stimuleren de kinderen in wat ze kunnen en beoordelen ze niet op wat ze niet kunnen.
- We bouwen een vertrouwensband op met het kind, er is tijd voor een knuffel en een praatje. Er is veel aandacht voor elk kind.
- De pedagogisch medewerkers bieden een goede sfeer. Wij vinden het belangrijk dat het werk hen boeit, dat ze zin hebben in contact met de kinderen en geïnteresseerd in ze zijn. Alleen op deze manier kan er een vertrouwensband ontstaan.
- Als de kinderen worden gebracht vinden we het heel belangrijk dat er een duidelijk welkom is. Er is tijd voor het kind en de ouder en we nemen samen met het kind afscheid. Als er veel kinderen tegelijk komen, vragen we begrip van ouders bijvoorbeeld of er even gewacht kan worden, zodat er voor elk kind en ouder even tijd is. Ook bij het ophalen nemen we echt even afscheid van het kind, vertellen aan de ouder hoe de dag verlopen is en zeggen tot ziens.
- We hangen kunstwerken van de kinderen in de groep. Zo maakt iets van hen persoonlijk deel uit van de ruimte. Het kind voelt zich gewaardeerd in wat het maakt. Er worden foto's van kinderen opgehangen.

Kijken en luisteren naar kinderen staan centraal

Of het nu om een baby gaat die huult of een bso kind dat zich lijkt te vervelen; alleen met goed 'kijken en luisteren' leren we onze kinderen écht kennen. Met extra aandacht van ons, moeilijker spel materiaal of een speciale activiteit, kunnen we dan inspelen op die specifieke behoefte. We volgen het welbevinden en de ontwikkeling van alle kinderen. Bij de buitenschoolse opvang hebben kinderen hierin natuurlijk ook (en soms zelfs letterlijk) een eigen stem.

Voorbeelden

- Ieder kind heeft een eigen karakter, eigen mogelijkheden. Ontwikkelt in zijn/haar eigen tempo, op een eigen manier. De een wat sneller dan de ander, sneller is niet beter. Het belangrijkste is dat het kind er plezier in heeft en spelenderwijs leert. Het initiatief van kinderen, de keuzes die zij maken, vinden wij belangrijk. We proberen hierop in te spelen, in de overtuiging dat als een kind ergens aandacht voor heeft, het spelenderwijs leert en ervaart. Stimuleren mag, maar met mate. Dit betekent voor ons dat we goed observeren en signaleren waar een kind behoefte aan heeft, waar het mee bezig is en wat het wil doen.
- Ook wat betreft het stimuleren en uitdagen van kinderen sluiten we aan bij de leeftijd, de ontwikkeling en interesse van een kind. Een peuter mag bijvoorbeeld kiezen welk boekje de pedagogisch medewerker gaat voorlezen. De pedagogisch medewerker kan tijdens het voorlezen die aspecten benadrukken die het kind leuk vindt. Als een kind heel intensief met een puzzel bezig is, sluiten wij daar bij aan, bijvoorbeeld door samen over de puzzel te praten.
- Als kinderen zelf hun spel kiezen en dit verder uitbouwen, vindt er zo weinig mogelijk bemoeienis plaats van de groepsleiding. De pedagogisch medewerker zal vooral observeren en af en toe een nieuwe impuls aan het spel geven. Soms nodigen de kinderen de pedagogisch medewerker uit om mee te spelen of te helpen. Hier wordt over het algemeen op in gegaan door even samen te spelen en ze verder op weg te helpen
- Als een pedagogisch medewerker een activiteit aanbiedt, probeert ze in te spelen op de interesse en behoefte van de kinderen. Voorbeeld: de kinderen hebben veel energie en uiten zich luidruchtig. We proberen dan met de groep naar buiten te gaan, even te gaan dansen of een beweegspelletje te doen. De kinderen hebben hierin veel plezier.

We hebben respect voor autonomie van kinderen

Al op jonge leeftijd is je kind een eigen persoon met behoeften en eigenschappen die bij jouw kind passen. Bij een jong kind dat heel erg van bewegen houdt, verwachten we niet dat het een half uur stil aan tafel zit. Deze eigenheid van kinderen maakt ons vak écht interessant. Daarnaast kunnen kinderen al heel jong veel zelf. Wij nemen hier in de groep bewust veel tijd voor. Je eigen brood smeren, zelf een oplossing bedenken voor een probleem, kiezen aan welke activiteit je meedoet. Liever zelf met een boek op de bank als de rest buiten is? Het kan allemaal.

Voorbeelden

- We leren kinderen zelf oplossingen bedenken voor ‘problemen’ zoals: Hoe krijg ik die vorm door dat gaatje? Waar hoort dit puzzelstukje? Ik wil met die auto spelen! Hoe kom ik bij die plank? In plaats van het probleem op te lossen, stimuleren we het kind een eigen oplossing te zoeken. Indien nodig, helpen we hierbij. Een mogelijke reactie van ons zou kunnen zijn: “Lukt het niet? Tja, wat nu? Kun je het misschien ook op een andere manier doen?”
- Een groot deel van de dag mogen de kinderen kiezen wat ze willen doen en met wie ze willen spelen. Of ze meedoen met een gezamenlijke activiteit of niet. We stimuleren dit wel, maar als ze geen zin hebben, hoeft het niet. Welke liedjes we zullen zingen. Voor kinderen die het lastig vinden om te kiezen, maken we de keuze gemakkelijker. We laten hen kiezen uit twee of drie mogelijkheden.
- We bieden een uitnodigende omgeving: veel materialen staan op kindhoogte zodat de kinderen deze zelf kunnen pakken.
- We kondigen aan als we iets gaan doen, zoals een mondje poetsen. We doen niet ineens een washandje in het gezicht van een kind.
- We vinden het belangrijk dat kinderen zelfredzaam zijn. We doen dit door de kinderen van jongs af spelenderwijs aan te leren zichzelf te verzorgen, bijvoorbeeld aan- en uitdoen van de jas, muts e.d.. De meeste peuters kunnen zichzelf uitkleden, maar met aankleden hebben de meeste kinderen nog hulp nodig.
- Op veel manieren is de ruimte op de zelfredzaamheid aangepast. Bijvoorbeeld: de kindercw-tjes zijn klein en de wasbakken laag, zodat kinderen alleen kunnen gaan plassen en handen wassen (als het daar aan toe is).

We bieden brede uitdaging en plezier

Bij onze locaties en groepen is alles zó ingericht dat kinderen volop de ruimte hebben met spel, materialen en activiteiten. Materialen die nieuwsgierig maken, spelbetrokkenheid en plezier geven. Daar komt het nodige water, zand, pasta, klei, bouw materiaal, verf, gereedschap en zelfs dieren bij kijken! We zorgen voor een breed aanbod van diverse activiteiten op alle verschillende ontwikkelingsgebieden. Gericht op een individueel kind, (kleine) groepjes kinderen of juist met z'n allen.

Voorbeelden

- We letten er op dat de materialen en activiteiten die we aanbieden passen bij de leeftijd van de kinderen en betrekking hebben op de verschillende ontwikkelingsgebieden: de lichamelijke-, verstandelijke-, taal-, creatieve-, emotionele- en sociale ontwikkeling. In het pedagogisch beleid op de website van KION staan veel voorbeelden van materialen en activiteiten die we gebruiken.
- We vinden het belangrijk om niet te veel materialen aan te bieden, maar te variëren in het aanbod. We zetten soms speelgoed expres even weg, zodat het na een tijdje weer opnieuw een uitdaging is.
- We werken met de schijf van Vijf, ontwikkeld door Marianne van de Valk. Deze schijf van vijf is een handig hulpmiddel om na te gaan hoe breed het aanbod van activiteiten aan de kinderen is. De Schijf van Vijf kun je voor binnen- en buitenactiviteiten gebruiken. De vijf schijven zijn:
 - creatief: lekker om te doen, zonder dat het einddoel vastligt; bijv. kleien en zien wat er uit komt. constructief:
 - meer planmatig toewerken naar een einddoel; bijv. van lappen een huis maken, met blokken een toren bouwen.
 - cognitief: activiteiten waarbij het gebruik van het verstand voorop staat; bijv. spelletjes met groot/klein, licht/zwaar, jongen/meisje, oorzaak/gevolg-
 - sociaal: voor en met elkaar, samenwerken of zelfstandig iets laten doen.
 - motorisch: bewegend actief zijn; bijv. dansen, buiten spelen.
- Bij De Notedop is er een VVE-aanbod (Voor- en Vroegschoolse Educatie) en werken we themagericht: kinderen krijgen op deze manier de kans een onderwerp uit te diepen. Thema's zijn vaak seizoen- of feest-gebonden of sluiten aan bij de interesse van de kinderen.
- De activiteiten die we aanbieden, richten we op verschillende groepen: op de groep, op alle kinderen van de peutergroep die aan de activiteit mee willen doen of op een groepje kinderen van een bepaald ontwikkelingsniveau. Op deze manier ontstaat een divers aanbod.
- Waar nodig zal de pedagogisch medewerker een kind of een groepje kinderen uitnodigen om met iets te spelen. We bieden materialen aan door ze op tafel te leggen, erbij te gaan zitten en ze eventueel uit te nodigen mee te doen.
- We moedigen kinderen aan met verschillende materialen aan de slag te gaan, door te praten over de materialen en er vragen over te stellen. We dagen het kind ook uit iets nieuws te proberen of het op een andere manier te doen ("als je het nu eens zo probeert..."). Wij stimuleren hierbij de ontwikkeling, waarbij het doel minder belangrijk is dan het proces. Het is dus niet belangrijk dat die paddenstoel mooi wordt, maar vooral dat het kind plezier heeft en kan ontdekken wat je met een kwastje kan, dat papier ook

kan scheuren etc.

- We proberen de activiteiten van kinderen niet abrupt te onderbreken. Als het spel van een kind onderbroken moet worden omdat er bijna een andere activiteit wordt gestart, bereiden we het kind daarop voor: “We gaan zo meteen aan tafel liedjes zingen, je kunt dus nog even spelen, maar dan gaan we opruimen.”
- We richten de groepsruimtes zo in dat er aparte hoeken ontstaan. Hierdoor krijgen kinderen de kans ongestoord te spelen. Zo hebben we een huishoek, een plek waar kinderen kunnen bouwen en een knutselhoek. Aan tafel kunnen kinderen puzzelen en ook spelen. Ook in onze buitenruimte proberen we de verschillende ontwikkelingsgebieden aan bod te laten komen. Net zoals in de binnenruimte hebben we hier verschillende activiteitenplekken. Voor de kinderen is er een zandbak en zijn er materialen die buiten gebruikt worden zoals speelgoed voor in de zandbak, fietsjes, auto’s en ballen. We hebben een gedeelte dat betegeld is waar bijv. goed gefietst kan worden en we hebben een tuingedeelte met gras.

We bieden ritme en structuur

De vertrouwde gezichten van pedagogisch medewerkers en van de kinderen in de groep zijn een belangrijk houvast. Net als de eigen groepsruimte en een rustige inrichting. Duidelijkheid komt ook terug in het ritme en programma van de ochtend, middag of dag, een aantal algemene huisregels en afspraken. Ook eigen (groeps)rituelen dragen hier aan bij. Dit biedt jonge kinderen voorspelbaarheid en vertrouwen in het verloop van de dag. Bij de buitenschoolse opvang verspreiden de kinderen zich vaak over meerdere ruimtes. Ook hier heeft de middag een bepaalde indeling. Dit begint meestal met groente en fruit en een (gezamenlijk) drinkmoment.

Voorbeelden

- De Notedop heeft op het moment een team van zeven pedagogisch medewerkers. Voor de kinderen is het belangrijk dat ze een vertrouwd aanspreekpunt hebben. Kinderen weten welke pedagogisch medewerker op die dag werkt. De (oudere) kinderen leren de verschillende kwaliteiten van de leiding kennen en kunnen hulp vragen of ideeën opdoen bij een persoon naar keuze. Bij de een zal een kind eerder met pijn en verdriet komen en met de ander kan beter gestoeid worden.
- We vinden het belangrijk dat er binnen onze peutergroep een duidelijke en gedeelde pedagogische visie is. Kinderen kunnen eenzelfde soort antwoord of reactie verwachten op een vraag aan de verschillende pedagogisch medewerkers.
- We bieden kinderen een vast dagritme, zodat ze weten wat hen te wachten staat op een dag, met daarbinnen natuurlijk wel variatie.
- Fruit en drinken is op alle groepen een rustmoment. Even zitten en aandacht voor elkaar. Kinderen kunnen hun verhaal kwijt. We bespreken belangrijke zaken, zoals een nieuw kind op de groep of een nieuw thema.
- We geven de kinderen ook een gevoel van veiligheid door het hebben van regels en het stellen van grenzen. De kinderen mogen veel, maar er zijn grenzen en regels. Regels en grenzen geven houvast en veiligheid, maar mogen geen dwangbuis zijn. De regels die bij peutergroep De Notedop worden gehanteerd, komen voort uit waarden en normen. Je hebt respect voor de omgeving, dus je maakt geen spullen expres kapot. Je hebt respect voor de ander, dus je doet een ander geen pijn, gaat niet schelden of vloeken, luistert naar elkaar enz. Daarnaast spelen in de regels de fysieke veiligheid een grote rol: binnen niet rennen, niet op tafels, stoelen en banken klimmen. Kinderen weten door de regels die worden gehanteerd wat wel en niet kan. Soms wijzen kinderen elkaar op de regels als het in hun belang is. Als Yunus bijvoorbeeld in de groepsruimte wil kleuren en Pien rent tegen hem aan zegt Yunus: “Je mag hier niet rennen”. Kinderen moeten het belang van de regels inzien om ze zich eigen te kunnen maken. Het is daarom noodzakelijk dat de pedagogisch medewerkers het nut van een gemaakte regel aan de kinderen uitleggen. Zij moeten daarin op één lijn staan.
- Het is belangrijk dat kinderen weten wat ze aan de pedagogisch medewerkers hebben. Niet ‘zomaar’ boos worden, maar duidelijk aangeven dat grenzen worden overschreden.
- We proberen de inrichting van de groep niet te vaak te veranderen, zodat voor de kinderen duidelijk is waar iets staat. Zo kunnen ze in de ruimte hun eigen weg vinden.

We bevorderen positieve contacten tussen kinderen

Samen doen en samen spelen is leuk en ondersteunt de ontwikkeling. Ook botsen en voor jezelf opkomen horen daarbij. Kinderen leren van en met elkaar. We stimuleren onderling positief contact en samenspel. Waar nodig begeleiden we kinderen in het contact met anderen.

Voorbeelden

- We stimuleren kinderen van jongs af aan naast elkaar of samen te spelen. Er ontstaat contact tussen elkaar, non-verbaal en verbaal. De iets oudere kinderen stimuleren we om met z'n tweeën of in kleine groepjes te spelen.
- We leren kinderen hoe ze op een prettige manier met elkaar om kunnen gaan. We leren hen materialen te delen, samen te werken en ruzies op te lossen. Telkens weer leggen we uit: "Om de beurt", "Vera wil ook meedoen", "Wil jij Tim even helpen?"
- We doen geregeld gezamenlijke activiteiten, met de hele groep of met een groepje kinderen. We stimuleren kinderen mee te doen aan deze gezamenlijke activiteiten.
- We realiseren ons dat kinderen soms behoefte hebben om alleen te spelen, naar anderen te kijken of een beetje te dromen. Dit is prima. We volgen het kind wel. Kinderen die echt moeite hebben met samenspelen, worden door de pedagogisch medewerker geholpen. Het kan zijn dat we samen met dit kind een spelletje doen en andere kinderen uitnodigen mee te spelen. Als het kind kan zeggen met wie of wat het zou willen spelen, geven we het goede voorbeeld, door te laten zien hoe je mee kunt gaan spelen. Soms vragen we de andere kinderen of het kind mee mag spelen.
- Kinderen spelen veel naast en met elkaar. Als kinderen langere tijd bij elkaar in de groep zitten en dus een band kunnen opbouwen, vindt er meer samenspel plaats. Grote kinderen zijn daarin het voorbeeld voor de jongere kinderen. Uit samenspel ontstaan vriendschappen. We stimuleren dit. We laten kinderen ontdekken wie ze leuk vinden en geven hen de kans om ook samen iets te doen. We vertellen ouders over de vriendschap, zodat kinderen misschien ook thuis eens met elkaar kunnen spelen.
- Samenspelen kan leiden tot conflicten. Hoe ouder de kinderen, hoe beter ze conflicten kunnen oplossen, door bijvoorbeeld 'nee' te zeggen, iets terug te pakken of gewoon weg te lopen. Kinderen zoeken vaak wel hulp van volwassenen met hun blik, maar als wij die niet beantwoorden blijken ze erg veel zelf te kunnen. Ook de jongere kinderen. We stimuleren dit ook zo veel mogelijk. Wel houden we in de gaten, hoe het conflict verloopt. We grijpen niet meteen in, behalve als ze elkaar pijn doen of als de situatie erg ongelijkwaardig is (een groot kind dat ruzie maakt met een klein kind). Ook houden we goed in de gaten dat kinderen niet wegllopen bij conflicten en confrontaties uit de weg gaan. Kinderen moeten ook leren om voor zichzelf op te komen, dit stimuleren we door het kind aan te moedigen te zeggen dat het iets niet leuk vindt of te zeggen dat je iets terug wilt hebben als het afgepakt is. Met een kind dat wat minder weerbaar is, gaan we samen naar het andere kind toe en helpen het zijn eigen standpunt te verwoorden: "Jij was hiermee aan het spelen hè? Zeg maar dat je het graag terug wil hebben". Na verloop van tijd zal de pedagogisch medewerker het kind meer op afstand aansporen voor zichzelf op te komen.
- Vanaf de peuterleeftijd is de regel dat kinderen een conflict verbaal moeten oplossen. Fysiek geweld zoals schoppen, slaan, duwen etc. wordt niet geaccepteerd. De pedagogisch medewerker grijpt in en gaat een gesprek met de betreffende kinderen aan.
- Na een conflict creëren we voor beide partijen een geborgen moment. Dit maakt duidelijk dat we de kinderen accepteren, los van zijn of haar gedrag.

We stimuleren kinderen respect te hebben voor anderen en hun omgeving

Al vanaf de jongste leeftijd is je kind een onderdeel van de groep. Daarbij horen bepaalde afspraken en vaste rituelen die ons met elkaar verbinden zoals het beginlied van de dag. Maar ook voel je je onderdeel van een groep als je inbreng er toe doet. Dit zit 'm, net als thuis, in 'gewone zaken'; samen de tafel dekken, even helpen bij de afwas (een fantastisch moment om met water te spelen), het ene spel opruimen voor je het volgende weer pakt, spelregels bij voetbal of het knutselmateriaal zelf schoonmaken. Jong geleerd...

Voorbeelden

- In de peutergroep komen we veel verschillende waarden en normen tegen. De pedagogisch medewerkers, de kinderen, de ouders, iedereen brengt de eigen waarden en normen mee. Het is belangrijk dat we open blijven staan voor andere meningen en opvattingen, dit bespreekbaar maken, het vragen naar het waarom. Uiteraard zijn we ons bewust van onze eigen waarden en normen die we mee hebben gekregen uit onze eigen opvoeding. Wij vinden het belangrijk om waarden en normen over te brengen naar de kinderen, zodat ze rekening leren houden met elkaar, leren wat wel en niet kan. Bij jongere kinderen is dit vaak door een goed voorbeeld te geven en dit verbaal te ondersteunen.
- Als basisopvatting geldt: respect hebben voor elkaar. Dit komt naar voren in het voorbeeld gedrag van de pedagogisch medewerkers: in onze houding, onze handwijze wordt duidelijk dat kinderen die anders zijn er even goed bij horen. Anders zijn kan een verrijking zijn van de omgeving: niet iedereen is hetzelfde, we kunnen van elkaar leren, anders zijn maakt minder saai. We vinden het belangrijk dat kinderen leren waarden en normen van anderen te accepteren, denk hierbij aan de verschillende culturen binnen een groep.
- Ook bij peuters besteden we ook aandacht aan diversiteit. Dit gebeurt aan de hand van een gebeurtenis, boekje, enz., waarover we met de kinderen verder doorpraten. “Sara heeft lang haar. Wie heeft er nog meer lang haar?” ; “En jij, heb jij lang haar? Nee hè, jouw haren zijn kort!” ; Yasmine heeft zwart haar. Zijn er nog meer kinderen met zwart haar?” ; “Martijn heeft een broertje. Heb jij ook een broertje? Oh! Heb jij een zusje?”, enzovoort.
- Er is een open en eerlijke communicatie, er wordt niet geroddeld. Er wordt met respect met en over anderen gesproken, zowel door ons als door de kinderen.
- We schelden of vloeken niet. We spreken de kinderen hierop aan, en leggen uit waarom het niet mag. We proberen kinderen bewust te maken wat schelden/vloeken bij een ander teweeg kan brengen.
- We stimuleren dat kinderen zorg hebben voor elkaar. Kinderen mogen elkaar bijvoorbeeld helpen met aan- en uitdoen van de jas, een jonger kind bij de hand pakken en mee naar buiten nemen, elkaar troosten enzovoort.
- We stimuleren dat kinderen zorg hebben voor het reilen en zeilen op de groep. Kinderen mogen helpen bij 'klusjes', zoals fruit en drinken uitdelen, spulletjes mee naar buiten dragen, de deur voor ouders open doen aan het eind van de ochtend enz. Met de peuters ruimen we voor het eten samen op.

We werken samen met ouders en anderen uit de leefomgeving van de kinderen

Onze bijdrage aan de opvoeding en ontwikkeling van je kind staat niet op zichzelf. Eenkennigheid, zindelijk worden, veranderingen in het gezin; samen met jou als ouder stemmen we af hoe we je kind daarbij het beste kunnen begeleiden. Maar ook met scholen, sportverenigingen, de kinderboerderij in de wijk, bibliotheek om de hoek, voorlees opa's en -oma's hebben we contact. We willen een waardevolle omgeving creëren waarin elk kind de kans krijgt om zich positief te ontwikkelen en te zijn wie het is.

VVE en samenwerking met ouders

Ouders spelen een belangrijke rol bij VVE. We vinden het belangrijk ouders te betrekken bij de ontwikkeling van hun kind en ze te ondersteunen bij dagelijkse opvoedingsvragen. We stimuleren ouders om ook thuis spelenderwijs aandacht te besteden aan waar hun kind bij de peutergroep of op het kinderdagverblijf mee bezig is.

Voorbeelden

- De essentie van communicatie met ouders waarin het individuele kind centraal staat is:
 - De wederzijdse praktische informatie: we denken hierbij aan slecht geslapen, een ongelukje waar het kind van geschrokken is enz.
 - Toetsen van waarden en normen: wat kun je samen afspreken, waar hechten ouders belang aan en in hoeverre kunnen wij dit realiseren. En uiteraard ook andersom.
 - Afstemmen van aandachtspunten: uitspreken van zorgen, kijken of pedagogisch medewerkers of ouders dit ook zo ervaren
 - Inleven belevingswereld: Waarom reageert het kind angstig in bepaalde situaties, heeft het kind een situatie als bedreigend ervaren op de peutergroep of thuis? Het is belangrijk af te spreken hoe hiermee om te gaan.
 - Steun en advies: durf over en weer advies te vragen, steun te zoeken m.b.t. de opvoeding.
 - Vertrouwensrelatie: open houding, waarin eerlijkheid centraal moet staan.
 - Samen genieten van het kind: vermeld grappige situaties/reacties van het kind dit kunnen waardevolle herinneringen worden.
- De overdracht tussen de pedagogisch medewerkers gebeurt door middel van dag verslagen waarin de bijzonderheden van de dag worden genoteerd.
- Bij het brengen en/of het halen is er vaak wel een kort moment waarop pedagogisch medewerkers en ouders contact hebben: even vertellen hoe de dag was, of er nog opvallend gedrag was, waar die schram vandaan komt enz. Soms is het haalmoment te kort om iets dat van belang is te bespreken. Als ouder en/of pedagogisch medewerker het nodig acht dat er een gesprek plaats vindt dan wordt hier tijd voor gemaakt. Dit kan over veranderen van opvangdagdelen gaan, maar vaak ook over hoe het met het kind gaat op de peutergroep. Veranderingen thuis of op de peutergroep kunnen ook aanleiding zijn voor een gesprek. Ook als een ouder wat meer wil weten over wat het kind bij ons doet, of vragen heeft over onze manier van werken, kan een gesprek worden aangegaan. Soms vindt de pedagogisch medewerker het nodig om een ouder uitgebreid in te lichten over de gebeurtenis die op de peutergroep heeft plaatsgevonden zoals een ruzie, ongelukje of juist een hele nieuwe ontwikkeling van het kind.
- Ouders kunnen altijd bellen om te vragen hoe het met hun kind gaat.
- Elk kind heeft een toestemming formulier. Hierop kunnen ouders aangeven waaraan het kind wel en niet mag deelnemen. Zowel ouder als pedagogisch medewerker moeten

- samen achter het ingevulde formulier staan.
- We hopen dat ouders thuis ook aandacht besteden aan waar het kind bij ons mee bezig is. Daarom geven we de kinderen een ouderboekje mee naar huis. of we vragen ouders om iets mee te brengen passend bij het thema.
 - Regelmatig zijn er 'koffie-uurtjes', activiteiten voor ouder en kind of ouderbijeenkomsten over bijvoorbeeld de taalontwikkeling en andere onderwerpen.

VVE en samenwerking met de basisschool

We vinden een doorgaande lijn tussen peutergroep of kinderdagverblijf en school belangrijk. Dit vergemakkelijkt de overgang naar school en bevordert het schoolsucces. Voor een doorgaande lijn is een goede samenwerking met school belangrijk. In hoeverre een doorgaande lijn gerealiseerd kan worden, is afhankelijk van het aantal scholen waarnaar toe 'onze' kinderen uitstromen. Ten tweede is het afhankelijk van de bereidheid tot samenwerking van de basisschool en de middelen die een school hiervoor heeft. Zo hebben VVE-basisscholen VVE-coördinatoren die onder andere de taak hebben om de doorgaande lijn te realiseren.

Wij werken samen met basisschool het Octaaf en bouwen samen aan een Kindcentrum waarin we met een gezamenlijke visie onderwijs en opvang bieden aan kinderen van nul tot dertien jaar.

Voorbeelden

- We werken met een gezamenlijk ontwikkeld instrument voor warme overdracht. In Nijmegen is dit 'Alle kinderen in beeld'. Doel is er samen voor te zorgen dat kinderen een zo goed mogelijk start maken op de basisschool. Informatie over kinderen van ouders en van pedagogisch medewerkers helpt de school om kinderen hierbij zo goed mogelijk te begeleiden.
- We werken samen met de basisschool in één digitaal kindvolgsysteem KIJK! 0-7 jaar, waardoor voor ouders en de school de ontwikkeling van het kind tot zeven jaar in beeld wordt gebracht.
- Een van onze pedagogisch medewerkers werkt vier ochtenden per week in de kleutergroepen om de jongste kleuters te begeleiden bij de overgang naar school.
- We hebben afspraken met de basisschool over de interne begeleiding en ondersteuning van zorgkinderen, te weten: wanneer de zorg coördinator betrokken is bij een peuter, is deze ook aanwezig bij de warme overdracht. De intern begeleider van de basisschool sluit hier ook bij aan, zodat het kind vanaf de start op school de begeleiding krijgt die het nodig heeft.
- We hebben gezamenlijke werkgroepen, bijvoorbeeld over de vieringen (zoals kerst, Sinterklaas en Suikerfeest), onze methode voor sociaal emotionele ontwikkeling (de Kanjertraining) en de nieuwbouw.
- We volgen gezamenlijke scholingstrajecten van leerkrachten en pedagogisch medewerkers, zo richten we ons bijvoorbeeld met pm en lkr t/m groep 3 op het werken met thema's en het geven van spelbegeleiding. Binnen onze Startgroep (een peutergroep voor kinderen vanaf 3 jr), werken een pedagogisch medewerker en leerkracht samen, waardoor de overgang naar school kleiner wordt en er meer wordt aangesloten bij wat de peuter heeft geleerd op de peutergroep.
- We werken met een gezamenlijk VVE-actieplan van peutergroep en basisschool
- We hebben een gezamenlijk ouderbeleidsplan. Waar mogelijk stemmen we onze ouderactiviteiten of elkaar af en/of organiseren we gezamenlijke activiteiten.
- Een aantal keren per jaar werken we aan een gezamenlijk thema en hebben we gezamenlijke activiteiten voor peuters en kleuters.

- De oudste peuters doen soms mee met de kleuters, bijvoorbeeld tijdens een opening van een thema.

VVE en samenwerking met andere organisaties in de wijk

Wij werken regelmatig samen met Bindkracht 10 (binnen ouderbijeenkomsten en Spel aan huis), logopedie (aanwezig binnen het kindcentrum) en consultatiebureau (de schoolverpleegkundige geeft ouderbijeenkomsten aan onze ouders). Zo nodig hebben wij ook contact met het Sociaal Wijkteam en andere zorg verlenende instanties.

We bewaken de fysieke veiligheid van je kind

We hebben veel aandacht voor bewegen, buiten zijn en gezonde voeding. We doen zoveel mogelijk om ernstige ongelukken te voorkomen. Onze ruimtes, afspraken en werkinstructies zijn hier op gericht. Maar we willen en kunnen kinderen niet overal tegen beschermen. Ontwikkelen betekent ook de wereld ontdekken, klimmen en springen! Leren door vallen en opstaan. Vieze kleren en kleine ongelukjes, zoals schrammen of builen horen hierbij.

Voorbeelden

- Voor het spelen met bepaalde materialen voor het knutselen moet toestemming worden gevraagd, aangezien hier gevaarlijke materialen voor jonge kinderen kunnen liggen. Zo liggen scharen en prikpenen buiten bereik van de peuters, dwz op een hoge plank in de knutselruimte waar peuters niet bij kunnen.
- De buitenspeelplaats van de peutergroep is veilig voor de peuterleeftijd.
- Pedagogisch medewerkers moeten op de hoogte zijn van waar de kinderen op een dag zijn. Zijn ze afgemeld? De medewerkers weten welke kinderen er zijn door:
 - o Het noteren van belangrijke informatie in het logboek.
 - o Afmeldingen op te schrijven.
 - o De daglijst na te kijken. Op deze lijst staat welke kinderen er voor die dag staan ingeschreven. Kinderen die aanwezig zijn worden hierop aangevinkt
- Vierogenprincipe
Dit principe is verplicht voor kinderen van nul tot vier jaar. Dit betekent dat op elk moment de reële kans bestaat dat er een volwassene meekijkt of meeluistert met de beroepskracht. Dit houdt in dat we ervoor zorgen dat pedagogisch medewerkers in een groep altijd gezien of gehoord kunnen worden.
Het gebouw heeft grote ramen aan voor- en achterkant en de ruiten tussen de hal en de groepsruimte zijn van transparant glas. Ook in de deuren tussen beide groepsruimtes en tussen hal en de groepsruimtes zijn ruiten aangebracht.
Verder is in de sanitaire ruimte de deur tussen de ruimte van het volwastoilet en ruimte van de kindertoiletjes verwijderd.
Op alle dagdelen zijn er twee pedagogisch medewerkers op iedere groep aanwezig. Met name in de ochtend betekent dit er voor dat er vier pedagogisch medewerkers aanwezig zijn. De groepen maken van dezelfde sanitaire ruimte gebruik, waardoor er regelmatig bij elkaar in de groep gelopen en/of gekeken wordt. In de middag zijn er altijd twee pedagogisch medewerkers werkzaam die elkaar kunnen zien of horen. De uitwerking van het vierogenprincipe en de maatregelen die we hierbij nemen hebben we besproken met de oudercommissie.
- Achterwacht
In situaties dat er bij de peutergroep heel weinig kinderen aanwezig zijn en één pedagogisch medewerker voldoet, is altijd een tweede volwassene bereikbaar. Omdat er altijd minimaal twee pedagogisch medewerkers aanwezig zijn, is er momenteel geen andere achterwacht geregeld. De medewerkers zijn achterwacht voor elkaar. Indien het in de toekomst zou voorkomen dat de grote van de groep 's middags dermate gering is dat één pedagogisch medewerker voldoet, worden afspraken gemaakt hoe de achterwacht geregeld wordt. Omdat de peutergroep gehuisvest is in een Brede School en er altijd ook andere activiteiten plaatsvinden tijdens de openingstijden van de peutergroep zal dit geen problemen opleveren